

Posudek vedoucího/opponenta závěrečné práce

Vedoucí závěrečné práce: Mgr. et MgA. Markéta Magidová, Ph.D.

Oponent závěrečné práce: doc. Mgr. Anna Vartecká, Ph.D.

Autor závěrečné práce: Tereza Svobodová

Obor: Speciální pedagogika se zaměřením na vzdělávání – Výtvarná výchova

Akademický rok: 2022/2023

Název práce: Humor v postdigitální koláži

Obsah a cíl práce

Vo svojej bakalárskej práci (BP) nazvanej *Humor v postdigitální koláži* chce jej autorka Tereza Svobodová predstaviť širšie spektrum možností využitia koláže v súčasnom svete internetu a sociálnych sietí. V prvej teoretickej časti predkladá vysvetlenie subjektívne vybraných pojmov, ktoré v kontextu témy vníma ako kľúčové: mem, postdigitálne umenie, koláž, montáž a humor. Na to nadväzuje časť praktická, kde sa práca venuje tvorbe koláže pomocou aplikácie Procreate na tablete Apple. Tu je avizovaný prísľub série humorných koláží, odkazujúcich na rozdiely medzi vysokou a nízkou kultúrou a vychádzajúcich z reprodukcii obrazov z výstavy *1796–1918: Umění dlouhého století v Národní galerii v Praze*. Tretia didaktická časť si kladie za cieľ prepojiť vo vytvorených edukačných materiáloch obe predchádzajúce časti, pričom z praktickej časti v nich má rezonovať predovšetkým typ humoru, ktorý použila v kolážach a grafický štýl prítomný v časopise *Raketa*. Cieľom je vytvorenie webovej stránky, na ktorej sú edukačné materiály a pracovné listy pre výstavu *1796–1918: Umění dlouhého století*.

Struktura práce (členění kapitol, logická provázanost)

Věcné zpracování (teoretické a metodologické zakotvení, náročnost tématu, inovativnost, přínos práce, formulace závěrů)

Bakalárska práca je adekvátne a systematicky rozdelená do úvodnej teoretickej, druhej praktickej a napokon tretej didaktickej časti, po ktorej sa dostávame k záverečnému zhrnutiu. Kapitoly však nie sú číslované, čo myslím, že po formálnej stránke nezodpovedá štandardným nárokom kvalifikačných prác. Štruktúra prvej teoretickej časti práce je logická a kontinuálne vedená od základných pojmov a súvislostí, teda od ambície stručne charakterizovať pojem humor v kontexte ľudskej kultúry a umenia. V podkapitole *Humor v umění* postrádam aspoň zmienku o presahoch k subverzii vo vizuálnej kultúre, ktorá práve v prípade tvorby uvádzaného autora Johna Heartfielda hrala nesmierne významnú úlohu. V súvislosti s jeho časopiseckými fotomontážami totiž nešlo primárne o humorné pobavenie publika, ale o podvracanie nacistickej politickej sily pomocou jej vlastných mocenských stratégií – teda tisknutých a iných technicky reprodukovateľných (i audio-vizuálnych) médií. Celkovo odľahčené a zjednodušujúce používanie termínov humor, komika, satira atď. v kontexte výkladu umeleckých diel vyznieva niekedy skôr ako nepresná vedomosť niektorých súvislostí, či technologických aspektov. Citujem napr. z podkapitoly 10 *Vysoká × nízká kultura*: „*Na obraze je zobrazeno 200 plechovek Campbellovy polévky, která byla v té době k dostání v každém druhém potravinovém obchodě. Tyto polévky jsou symbolem nízké kultury a umělec je zde pozvedl a namaloval, aby je následně vystavil, čímž to propojil s vysokou kulturou. Humor se zde může skrývat v množství plechovek i v samotné otázce, proč by umělec maloval právě toto. Je ironické a humorné představit si výstavu, na níž by byl tento akryl na plátně vystaven vedle děl Rembrandta van Rijna.*“

(str.12). Další podkapitola má ozřejmit základný rozdiel medzi analógom a digitálom, čo by pôsobilo trochu logickejšie, ak by sa začala vysvetlením chronologicky staršieho princípu analógu a postupne by prešla k pokročilejšiemu digitálnemu médiu.

Zaujímavejšie a celkovo fundovanejšie pôsobí ďalšia časť odkazujúca k fenoménu mem v kontexte so súčasnou vizuálnou kultúrou, kde sa stretávame so širším spektrom súčasnej odbornej literatúry a názorných príkladov. Celkom výstižne tu autorka zosúvzťažňuje informácie čerpané v pomerne širokom spektre zdrojov a prichádza k zaujímavým záverom, nap.: „*Rickroll se stal ikonickým symbolem memů a je příkladem toho, jak humor a překvapení mohou být efektivně využity prostřednictvím digitálních médií. Rickroll nám ukazuje, jak memy dokážou využít známé kulturní prvky a zapojit je do nového kontextu, čímž vyvolávají reakce a interakce u svých diváků. Stal se svědectvím toho, jak internetové memy mohou být kreativním a neustále se vyvíjícím fenoménem, který nám umožňuje sdílet humor a překvapení napříč digitálním prostředím.*“ (str.20)

Autorská část (kontext českého i světového umění, reflexe vlastní tvorby, dokumentace uměleckých děl)

V praktickej časti autorka BP popisuje svoju cestu k vytvoreniu dvoch digitálnych koláží. Jej cieľom je priniesť novú perspektívu pohľadu na tradičné umelecké formy a zachovať humor ako dominantný prvok, ktorý vybrané diela osvieži. Popisuje problematické momenty týkajúce sa voľby média a počítačového programu. Ale zároveň sa snaží i autorsky reflektovať a adekvátne argumentovať vlastné tvorivé rozhodnutia. Koláže obrazov vystavených na výstave *1796–1918: Umění dlouhého století: Černé Jezero* (Jan Preisler) a *Husité bránící průsmyk* (Jaroslav Čermák) prepájajú všednú banalitu vlastných autentických fotografií autorky s pompéznou realitou a historickou symbolikou vybraných diel tak, aby pôsobili absurdne. Hoci bolo zámerom autorky vytvoriť humorné situácie, myslím, že častejšie sú absurdné než vtipné. Finálny produkt, ktorý mal prepojiť praktickú i didaktickú časť do fungujúcej platformy, teda webové stránky *Dlouhá chvíle* funguje vo veľmi jednoduchej forme, ktorá viacmenej prezentuje hotové autorské koláže a poskytuje edukačné materiály k výstave. Niektoré koláže by som do súboru nezaradila, sú určené skôr starším študentom, než deťom na prelome prvého a druhého stupňa ZŠ. Vychádzajú z občas úpadkovej situačnej komiky vysokoškolského študentského života, preto som presvedčená, že menšie deti by ich nemuseli oceniť adekvátne. (Napokon, i sama autorka BP v závere upozorňuje na nutnosť nastavenia určitých etických hraníc v mem kultúre, keď popisuje jeden z posledných virálnych memov zosmiešňujúcich nedávnu tragédiu ponorky Ocean Gate). Ako súbor absurdných koláží ale pôsobia esteticky ucelene, veľmi ma baví ich energia a obrazové uvažovanie o vzťahoch dvoch naprosto odťažitých realít. Pracovné listy však postrádajú jednotnosť štýlu, nie sú prehľadne čitateľné, rukopisné písmo strieda tiskací a prevedenie ilustrácií akoby poskakovalo medzi štýlmi, ktoré autorka chce napodobniť z časopisu Raketa. Grafická elegancia a jednoduchosť vychádzajúca z tohto časopisu však je výsledkom náročnej a skúsenej tvorby grafických designérov, hoci pôsobí tak jednoducho. Nie je možné ju jednoducho napodobniť, je treba jej zákonom rozumieť. To sa, myslím, nepodarilo. Je trochu na škodu, že sa vo viacerých pracovných listoch neobjavili prvky vtipných koláží – myslím, že to je silnejšia stránka tvorby autorky než kresba. Oceňujem ale komplexný záber celej praktickej a didaktickej časti BP.

PEDAGOGICKÁ FAKULTA
Katedra výtvarné výchovy
Univerzita Karlova

Správnost citace a odkazů na literaturu

Grafické, formální a jazykové zpracování

Citácie a odkazy na literatúru sú uvádzané správne, formálne i jazykovo až na drobné preklepy je DP uchopená a spracovaná primerane k požiadavkám pre záverečné kvalifikačné práce.

Doporučení/nedoporučení k obhajobě

Datum

28. 8. 2023

Podpis